

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 33900
Nom: Història de l'urbanisme europeu
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1006 - Grau en Història de l'Art	Facultat de Geografia i Història	4	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1006 - Grau en Història de l'Art	Art i Territori	OPTATIVA

COORDINACIÓ

SERRA DESFILIS AMADEO

BESO ROS ADRIAN

RESUM

En aquesta assignatura es planteja un recorregut històric sobre les teories i aplicacions urbanístiques que han anat apareixent des de l'Antiguitat fins l'època contemporània. Els continguts s'inicien amb l'anàlisi del model urbanístic clàssic grec i romà i especialment l'aparició de la planta hipodàmica en retícula. De l'Edat Mitjana s'analitzen les diferents tipologies urbanes, les ciutats de creixement orgànic, les ciutats noves i el model islàmic. El Mon Modern permet estudiar els teòrics de l'urbanisme i les grans aplicacions de la teoria a ciutats o estats como Roma, París, Versalles, Londres o Espanya. La ciutat del segle XIX analitza les utopies i les actuacions urbanístiques més importants de París, Viena, Barcelona, així com la ciutat lineal, la ciutat jardí y la ciutat industrial. Finalment, en el segle XX s'analitzen les aportacions urbanístiques de Le Corbusier, Wright y altres arquitectes urbanistes.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No hi ha requisits previs per a cursar l'assignatura.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

1006 - Grau en Història de l'Art

Capacitat d'anàlisi i de síntesi a partir de la informació procedent dels diversos continguts de la història d'art i la seua aplicació en l'activitat professional.

Capacitat de lectura de l'entorn a partir de l'anàlisi, l'observació i la deducció de la informació procedent de les obres artístiques produïdes al llarg de la història.

Capacitat per a la resolució dels problemes que es presenten en l'exercici professional com a historiador o historiadora de l'art o gestor del patrimoni.

Capacitat per aplicar eines informàtiques i ús de les xarxes que permeten l'establiment de contactes nacionals i internacionals.

Capacitat per aplicar els coneixements bàsics adquirits a través d'un raonament crític aplicat a l'anàlisi i la valoració d'alternatives.

Capacitat per aplicar els coneixements bàsics a futures situacions professionals, mitjançant l'organització i la planificació adequades dels continguts de la història de l'art.

Capacitat per expressar de forma oral i escrita en la llengua pròpia i almenys en una llengua estrangera.

Capacitat per presentar i exposar oralment i per escrit projectes de gestió i de discussió de tots els camps d'actuació de la història de l'art.

Capacitat per reunir i interpretar dades rellevants i emetre judicis que incloguen una reflexió sobre aspectes de la producció artístiques en les diverses facetes.

Capacitat per transmetre informació, tant oral com escrita, a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Compromís amb els drets fonamentals referits a la igualtat d'oportunitats entre homes i dones.

Coneixement crític de les coordenades espaciotemporals de la història de l'art.

Coneixement de la bibliografia actualitzada, anàlisi crítica d'aquesta, i capacitat per realitzar una síntesi a partir d'un posicionament crític.

Desenvolupar activitats que faciliten la integració de les persones amb discapacitat.

Desenvolupar un aprenentatge autònom i les habilitats necessàries que afavorisquen les relacions

interpersonals.

Desenvolupar un compromís amb els valors democràtics i la cultura de la pau en el marc de les activitats artístiques.

Prendre contacte directe amb les obres artístiques mitjançant visites als monuments històrics, museus i exposicions que mostren al públic aquest tipus d'obres.

Reconeixement de la diversitat i multiculturalitat a través del coneixement d'altres cultures.

Saber aplicar els coneixements comprensius d'idiomes moderns, incidint en el vocabulari tècnic.

Saber aplicar els coneixements instrumentals aplicats a la història de l'art per interpretar i manejar gràfics, fotografies, imatge en moviment, informàtica i materials de l'obra d'art.

Saber aplicar una metodologia científica per a qualsevol tipus d'actuació i de decisió en relació amb els coneixements d'història de l'art.

Saber utilitzar els coneixements adquirits en la formulació d'hipòtesi, realització de síntesi i formulació ordenada de conclusions.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. HISTÒRIA DE L'URBANISME I LA HISTÒRIA DE L'ART

Introducció a l'estudi de la forma urbana dins del seu context històric i cultural. Imatges, documents i principis arquitectònics.

2. LES ARRELS DE L'URBANISME EUROPEU: GRÈCIA I ROMA

La polis grega. La colonització i la ciutat planificada: Hipòdam de Milet. Principis del urbanisme romà. La ciutat de Roma. Urbanisme i romanització a la Mediterrània.

3. EDAT MITJANA

De la ciutat antiga a la ciutat medieval. La ciutat medieval en Europa. Noves fundacions urbanes. La maduresa de la ciutat medieval als segles XIV i XV. La ciutat islàmica.

4. LA CIUTAT EN EL RENAIXEMENT

Utopia i realitat: la ciutat i la nova cultura arquitectònica.

5. LA CIUTAT BARROCA

Principis de l'urbanisme barroc. Les capitals de l'Europa barroca. La gran escala i l'arquitectura del paisatge.

6. L'ÉPOCA DE LES REVOLUCIONS (1750-1850)

Les propostes de l'arquitectura revolucionària. Les aportacions angleses: el jardí paisatgista. Canvi social i polític en la ciutat en el context de la Revolució industrial: utopistes i reformistes.

7. LA CIUTAT BURGESA

Reorganització y eixample de les ciutats. Les primeres legislacions urbanes: eixample i reforma interior. Haussmann i el pla de París. El Ring de Viena. El Pla Cerdà a Barcelona.

8. LA CIUTAT DE L'URBANISME MODERN (1880-1945)

Aspectes legislatius. Els plans reguladors. Camillo Sitte i la concepció artística de l'urbanisme. Ebenezer Howard i la Ciutat-Jardí. La Ciutat Lineal i Arturo Soria. La ciutat industrial de Tony Garnier

9. APROXIMACIÓ ALS PROBLEMES URBANÍSTICS DEL NOSTRE TEMPS (1945-2000)

Legislació i experiències urbanístiques en la postguerra. El Moviment Modern i la ciutat. Conservació i transformació dels centres històrics. Crisi i fragmentació del concepte tradicional de ciutat.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	45,00
Pràctiques a l'aula	15,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	5,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	20,00
Estudi i treball autònom	40,00
Preparació de classes	10,00
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00
Resolució de casos pràctics	5,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

El desenvolupament de l'assignatura s'estructura entorn dels punts següents:

a) Tres hores setmanals de classes presencials:

Són lliçons teórico-pràctiques impartides pel professor, a través de mitjans visuals, en les que s'exposen els aspectes essencials de la matèria, sistematitzant la bibliografia. Per a poder seguir estes classes serà necessària la lectura i preparació obligatòria dels materials, manuals o textos, que prèviament s'indicaran. Esta lectura i preparació és obligatòria i pot ser objecte de control. El component pràctic es realitzarà en estes classes presencials, podent ser el comentari i anàlisi de textos o imatges relatius a la matèria.

b) Assistència a seminaris, visites guiades o altres activitats. Dins d'aquest apartat es podrà incloure l'assistència obligatòria de l'alumne a alguna activitat organitzada pel professor. Aquestes activitats es veuran determinades pel nombre d'alumnes que formen el grup.

c) Assistència a tutories. Els estudiants podran assistir a les hores d'atenció als alumnes que el professor tinga establides, per a realitzar consultes sobre qualsevol tema o aspecte relacionat amb l'assignatura i el professor podrà concertar la realització de tutories programades quan el considere convenient.

AVALUACIÓ

1. Prova escrita.

Prova escrita de caràcter teòrico-pràctic en acabar el quadrimestre en la que s'avaluen:

- Adquisició de coneixements
- Comprensió dels processos històrics i culturals on s'inscriuen les diferents manifestacions artístiques.
- Capacitat d'argumentació i presentació d'un discurs ordenat i coherent.
- Coneixement del vocabulari i la terminologia específica de la Historia de l'Art.

Constitueix un percentatge del 60 % de la qualificació total.

2. Memòria d'activitats.

Memòries de les activitats complementàries que es plantegen en l'apartat activitats formatives. S'avaluen:

- Adquisició de coneixements.
- Comprensió de la bibliografia general i específica de les diferents matèries.
- Capacitat per a l'elaboració d'informes i/o memòries escrits/es sobre les activitats complementàries que es plantegen en l'apartat d'activitats formatives (visites a museus, exposicions, conjunts arqueològics i monumentals, etc).
- Adquisició d'un esperit analític i crític de la bibliografia i les fonts utilitzades per la Història de l'Art.

Constitueix un percentatge d'un 20 % sobre la qualificació total.

3. Treball pràctic individual i/o en grup

Treball individual i/o en grup, escrit i/o oral, on s'avaluen:

- Adquisició d'habilitats de recerca bibliogràfica i informació.
- Domini de la bibliografia general i específica de les diferents matèries.
- Capacitat d'argumentació i presentació d'un discurs ordenat i coherent.
- Elaboració d'anàlisi i propostes d'interpretació de l'obra d'art.
- Adquisició d'una metodologia científica pròpia de la Història de l'Art.
- Anàlisi i interpretació del fet artístic en relació a les fonts documentals, literàries, visuals...
- Adquisició de coneixements instrumentals aplicats a la Història de l'Art.

Constitueix un percentatge d'un 20 % sobre la qualificació total.

En síntesi:

Prova escrita 60%

Memòria d'activitats 20%

Treballs pràctics individuals i / o en grup 20%

Cal assolir una puntuació mínima de 4/10 punts en l'examen per fer mitjana ponderada amb la resta de qualificacions.

El treball pràctic i el control de lectura o la memòria de les activitats complementàries es lliuraran obligatòriament en primera convocatòria i no es poden recuperar en la segona. Es respectaran les qualificacions obtingudes per al càlcul de la nota final amb la puntuació obtinguda en la segona convocatòria d'examen.

BIBLIOGRAFIA

Referències bàsiques

- BENEVOLO, Leonardo: *Diseño de la ciudad*. 5 vols. Barcelona, Gustavo Gili, 1982.
- BENEVOLO, Leonardo: *Orígenes del urbanismo moderno*. Madrid, Celeste Ediciones, 1982.
- BONET CORREA, Antonio: *Las claves del urbanismo*. Barcelona. Planeta 1995.
- CHUECA GOITIA, Fernando: *Breve historia del urbanismo*. Alianza Editorial. Madrid, 1968.
- DELFANTE, Charles: *Gran historia de la ciudad. De Mesopotamia a Estados Unidos*. Madrid, Abada, 2006.
- MORRIS, A. E. J: *Historia de la forma urbana. Desde sus orígenes hasta la Revolución Industrial*. Gustavo Gili, Barcelona, 1984.
- VV. AA: *Historia de la Europa urbana*, 4 vols., València, Publicacions de la Universitat de València, 2010-2011.

Referències complementàries:

- ARGAN, G. C: *La Europa de las capitales, 1600-1700*. Barcelona, 1964.
- BENEVOLO, Leonardo: *La ciudad europea*. Barcelona, Crítica, 1993.
- BENEVOLO, Leonardo: *Historia de la arquitectura del Renacimiento. La arquitectura clásica (del siglo XV al siglo XVIII)*. Barcelona, 1981.
- BENEVOLO, Leonardo: *Historia de la arquitectura moderna*. Barcelona, Gustavo Gili, 1994.
- BONET CORREA, Antonio: *El urbanismo en España e Iberoamérica*. Madrid, 1991.
- BRAUNFELS, Wolfgang: *Urbanismo occidental*. Madrid, Alianza Forma, 1983.
- GARCÍA BELLIDO, Antonio; TORRES BALBÁS, Leopoldo et al.: *Resumen histórico del urbanismo en España*. 2º ed. Madrid, Instituto de Estudios de la Administración Local, 1987.
- HALL, Peter: *Ciudades del mañana. Historia del urbanismo del siglo XX*. Barcelona, Del Serbal, 1996.
- JELICOE, Geoffrey; JELICOE, Susan: *El paisaje del hombre. La conformación del entorno desde la Prehistoria hasta nuestros días*. Barcelona, Gustavo Gili, 2000.
- KOSTOF, Spiro: *Historia de la arquitectura*. 3 vols. Madrid, Alianza, 1988.
- LAURIE, Michael: *Introducción a la arquitectura del paisaje*. Barcelona, Gustavo Gili, 1983. Cap. II El jardín en la historia.

- LOIS, Rubén Camilo (coord.): *Los espacios urbanos: el estudio geográfico de la ciudad y la urbanización*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2012.
- LOZANO BARTOLOZZI, María del Mar: *Historia del urbanismo en España II. Siglos XVI, XVII y XVIII*. Madrid, Cátedra, 2011.
- MONTERO VALLEJO, Manuel: *Historia del urbanismo en España I. Del eneolítico a la Baja Edad Media*. Madrid, Cátedra, 1996.
- MURATORE, G.: *La ciudad renacentista*. Madrid, 1980.
- ROSENAU, Helen: *La ciudad ideal. Su evolución arquitectónica en Europa*. Madrid, Alianza Editorial, 1985.
- ROSSI, Aldo: *La arquitectura de la ciudad*. Barcelona, Gustavo Gili, 1992.
- SCHOENAUER, Norbert: *6000 años de hábitat. De los poblados primitivos a la vivienda urbana en las culturas de Oriente y Occidente*. Barcelona, Gustavo Gili, 1984.
- TERÁN, Fernando: *Historia del urbanismo en España III. Siglos XIX y XX*. Madrid, Cátedra, 1999.
- VV. AA: *Historia del urbanismo*. Madrid, Instituto de Estudios de la Administración Local, 1981-1985. Varios vols.